

Fortbildning i klinisk virologi

syftar till att bibehålla, utveckla och förbättra kunskap och färdigheter som läkaren behöver, för att bistå vårdgivare och patienter.

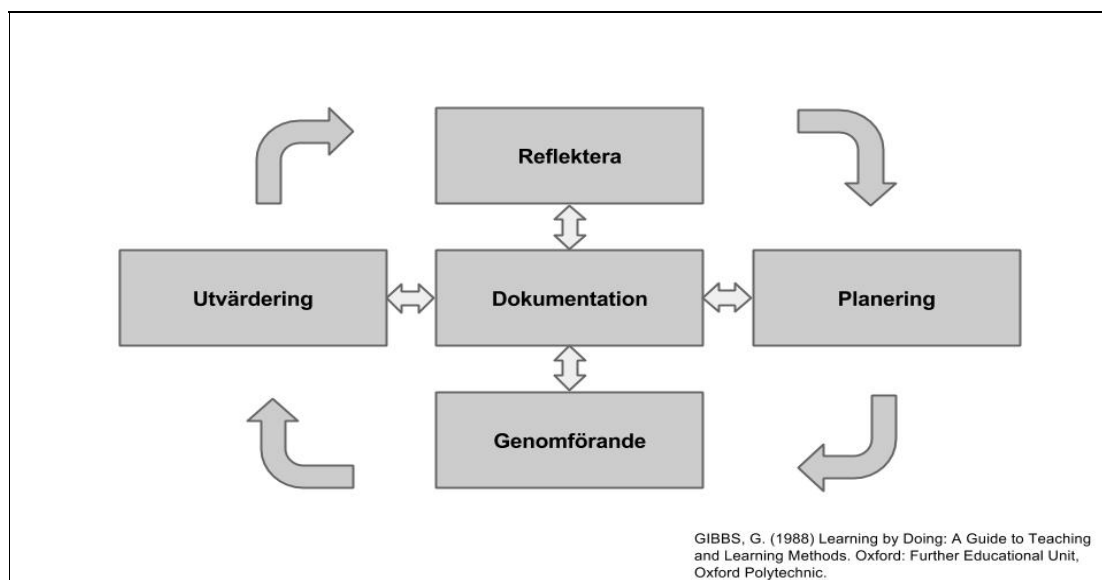
RKV's rekommendation

Samtliga läkare som har en roll i virologisk diagnostik ska planera, genomföra och utvärdera sina utbildningsaktiviteter. Detta syftar dels till att uppfylla kraven som uttrycks av Socialstyrelsen och akrediterings-standarderna, men framför allt till att utveckla och bibehålla kvalitén på virologisk diagnostik i Sverige (1, 2, 3).

I detta dokument beskrivs dels en metod för planläggning och genomförande av fortbildningsaktiviteter men även förslag på ett antal konkreta utbildningsaktiviteter. Vi hoppas att dessa aktiviteter fortlöpande ska utvecklas genom initiativ från kollegor ute i landet. Rekommendationerna ska uppfattas som stöd för laboratoriernas planering av berörda läkares fortbildning i klinisk virologi.

Syftet med fortbildningen är först och främst att förbättra, utveckla och repetera kunskap om virussjukdomarnas:

patogenes och virologiska och andra mekanismer som orsakar sjukdom;
diagnostik och
prevention

Figur 1. Eget ansvar för sin fortbildning och lärande är självklart viktigast för att nå resultat (4). Akrediterade laboratorier begär även att utbildningens effektivitet ska utvärderas. Dokumentation av genomförda utbildningsaktiviteter och deras utvärdering utförs av läkaren.

Fortbildningens förutsättningar

Allt planerat lärande kan delas in i olika faser men innan lärandet börjar ska chef besluta om tilldelning av de resurser som krävs. Utan detta beslut om fortbildningsplan kan ingen strukturerad och effektiv utbildning genomföras.

Årlig planering - fortbildningsmål och aktiviteter

Läkare som har en roll i virologisk diagnostik ska fastställa specifika utbildningsmål och skriftligen beskriva hur dessa ska nås under planeringsperioden. Planeringsperioden föreslås vara två år med årlig revision och samtidig förlängning med ett år i samband med medarbetarsamtalet. Samarbete med kollegor i liknande roll om utveckling av gemensamma utbildningsmål bör eftersträvas.

Chefs godkännande av planen

Planen ska presenteras för, modifieras eventuellt, och fastställas av chef som ansvarar för resurstilldelningen. Uppföljning av utbildningsplanen föreslås därför som en viktig punkt i det årliga medarbetarsamtalet. Förslagsvis ska en årlig skriftlig redovisning av utbildningsaktiviteter inkl. aktivitetsmått och ett förlängningsförslag av planeringen förberedas av läkaren inför medarbetarsamtalet.

Utvärdering

De enskilda utbildningsaktiviteter ska utvärderas. Formerna för denna utvärdering som ska dokumenteras, kan variera men följande rubriker föreslås ingå:

- Beskrivning av den genomförda aktiviteten
- Beskrivning av eventuellt berörda fortbildningsmål enligt planen
- Bedömning av i vilken omfattning fortbildningsmål har uppfyllts
- Aktivitetstiden beskrivs. Tidsåtgång inkl förberedelser och efterbearbetning.
- Bedömning av resultat, förbättrad kvalitet / hur utbildningen eventuellt har påverkat verksamheten. Indikera till exempel hur utbildningen har förändrat läkarens förmåga att ge råd till sjukvården.

Reflektion och anpassning av utbildningsplanen

Utbildning och efterföljande utvärderingar av utbildningsaktiviteter leder till en fortlöpande bearbetning och anpassning av utbildningsplanen.

Förslag på fortbildningsaktiviteter

Auskultation

Bör genomföras på ett universitetssjukhus med bred virologisk rutinverksamhet. En kortare årligen återkommande askultationsperiod rekommenderas.

Aktivitetsmått: arbetstimmar/år. (Rek. minst 16 arbetstimmar/år).

Litteraturstudier

Självklart är bland annat textböcker och vetenskapliga publikationer en viktig källa till kunskap. Den här beskrivna planeringen av utbildningsmålen och utvärderingsmetoden, kan användas för att styra litteraturstudierna.

Aktivitetsmått: ange berörda fortbildningsmål för litteraturstudier under året

Kurser

Alla nationella eller internationella kurser som i huvudsak berör virologiska frågeställningar är naturligtvis bra fortbildningsaktiviteter.

LIPUS (<http://www.lipus.se/>)

RKV listar vissa konferenser (<https://sites.google.com/site/slsrkv/ovrigt/utbildning>)

Kurser för ST-utbildningen kan vara tillgängliga för färdiga specialister i viss omfattning.

Aktivitetsmått: antal arbetstimmar/år och eventuellt berörda fortbildningsmål

Fall-seminarier

PASCV och ESCV publicerar kliniska fallbeskrivningar i ämnet. Ett omfattande bibliotek av fallbeskrivningar finns tillgängligt. Fallen bör diskuteras tillsammans med eventuell handledare och kollegor med erfarenhet av handläggning av virologiska frågeställningar. Former som stimulerar en gemensam diskussion kring fallen kan förslagsvis skapas genom att arbetsplatsens virologi-ansvarige specialist bjuder kollegor från lokala infektionskliniker till att delta och bidra till fortbildning i virologi.

Aktivitetsmått: fall-seminarietimmars/år. (Rek. minst 2 timmar/år).

Konferenser

RKV anser att deltagande i konferenser som ägnas åt virologi är av stor betydelse för fortbildningens kvalitet. På större konferenser finns ofta fortbildningsarrangemang i klinisk virologi. ST-läkare och kollegor som söker fortbildning bör därför i samarbete med arbetsgivare och kollegor planera deltagande i konferenser med regelbundenhet. Vår rekommendation är att deltagande i en konferens med huvudsakligt fokus på klinisk virologi ska ske minst vart annat till vart tredje år. Denna fortbildningsaktivitet ska genomföras oberoende av om abstrakt presenteras.

Aktivitetsmått: timmar /år (Rek. minst 8-16 timmar /årmedelvärde över period)

Undervisning

Utveckling av kunskap stimuleras av att själv undervisa. Alla former av undervisning kan ingå, men att dessutom undervisa laboratoriets personal i klinisk virologi ska ingå bland årligen genomförda utbildningsaktiviteter.

Aktivitetsmått exkl. förberedelser: minst 1 timme / år.

Referenser:

1. SOSFS 2011:9.
2. SS-EN- ISO 15189:2012
  - 5.1.2 Personalens kompetens
  - 5.1.5 Utbildning
  - 5.1.8 Fortbildning och professionell utveckling
  - 5.1.9 Personaldokumentation
  - 5.1.6 Bedömning av kompetens
3. Om Referensgruppen i klinisk virologi (RKV). <https://sites.google.com/site/slsrkv/>
4. Gibbs, G. (1988) Learning by Doing: A guide to teaching and learning methods. Further Education Unit, Oxford Brookes University, Oxford.

Referensgruppen för klinisk virologi inom Föreningen för klinisk mikrobiologi
V1. September 2014